

BÀI 15: TIÊU HÓA Ở ĐỘNG VẬT

Gv: NGÔ THỊ LAN

I. TIÊU HOÁ LÀ GÌ?

1. Khái niệm

Tiêu hóa là quá trình biến đổi các chất dinh dưỡng có trong thức ăn thành những chất đơn giản mà cơ thể có thể hấp thụ được.

2. Các hình thức tiêu hóa ở động vật

Hai hình thức tiêu hóa

+ **Tiêu hóa nội bào:** tiêu hóa bên trong tế bào tại các không bào tiêu hóa.

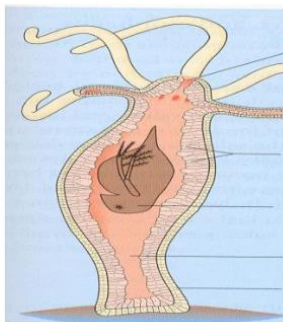
Hình 1: Trùng giày

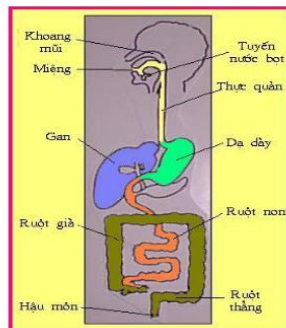
Hình 2: Trùng biến hình

+ **Tiêu hóa ngoại bào:** tiêu hóa bên ngoài tế bào trong túi tiêu hóa hoặc ống tiêu hóa.

Ví dụ: ống tiêu hoá của thủy tức, người...

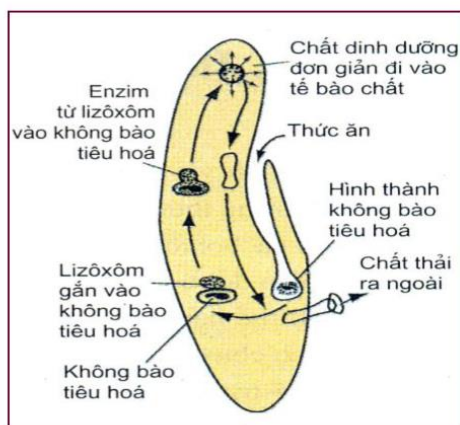
Hình 3: Túi tiêu hoá của thủy tức

hình 4: Ống tiêu hóa của người.

II. TIÊU HOÁ Ở ĐỘNG VẬT CHƯA CÓ CƠ QUAN TIÊU HOÁ

Có ở các động vật đơn bào: trùng roi, trùng giày, trùng biến hình,...

Hình 5: Tiêu hoá nội bào ở trùng Giày

Hình thức tiêu hóa nội bào (tiêu hoá bên trong tế bào).

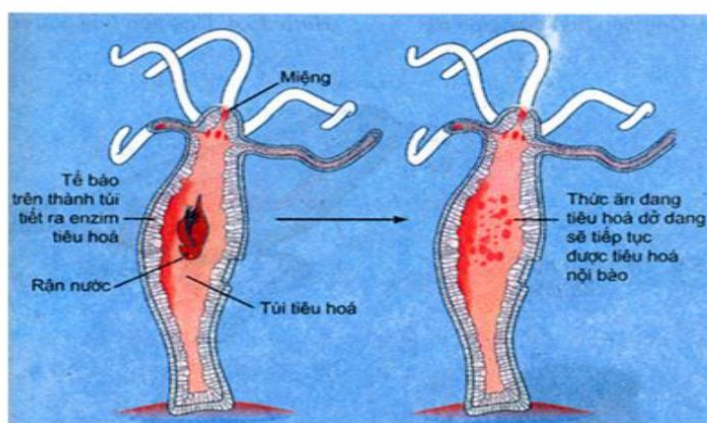
Thức ăn vào → hình thành không bào tiêu hóa → lizôxôm gắn vào không bào tiêu hóa và tiết enzym thủy phân thức ăn → chất dinh dưỡng được tb hấp thụ, chất cặn bã thải ra.

III. TIÊU HOÁ Ở ĐỘNG VẬT CÓ TÚI TIÊU HOÁ

Có ở các loài ruột khoang (sứa, thủy tức, san hô, hải quỳ) và giun dẹp.

Cấu tạo túi tiêu hóa:

- Túi được cấu tạo từ nhiều tế bào.
- Có 1 lỗ thông ra ngoài: vừa là miệng, vừa là hậu môn.
- Trên thành túi có nhiều tế bào tuyến tiết enzym tiêu hóa.

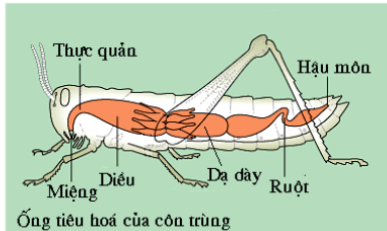
Hình 6: Tiêu hóa thức ăn trong túi tiêu hóa của thủy tức

- Thức ăn vào túi tiêu hóa và được *tiêu hóa trong lòng túi* → *tiêu hóa ngoại bào*.
- Thức ăn tiếp tục được tiêu hóa bên trong các tế bào trên thành cơ thể (*tiêu hóa nội bào*).

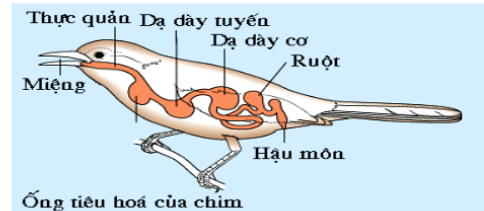
IV. TIÊU HOÁ Ở ĐỘNG VẬT CÓ ống TIÊU HOÁ

Có ở động vật có xương sống và nhiều loài động vật không xương (châu chấu, giun đất...)

- Ống tiêu hoá được cấu tạo bởi nhiều bộ phận khác nhau.
- Tiêu hoá ngoại bào: Thức ăn được tiêu hóa cơ học: cắn, nhai, nghiền, đảo, co bóp...
- Thức ăn được tiêu hóa hóa học: nhờ tác dụng của các dịch tiêu hoá.

Hình 7: Ống tiêu hoá của côn trùng

Hình 8: Ống tiêu hoá của chim

- Ống tiêu hóa của giun đất có thêm điều. Điều chứa và làm mềm thức ăn.
- Ở lớp chim có cả điều và dạ dày cơ (khôe, giúp nghiền nát thức ăn cứng).

Hình thức tiêu hóa: tiêu hóa ngoại bào.

Tiêu hóa ở ĐV có xương sống:

- Thức ăn qua ống tiêu hóa được biến đổi cơ học và hóa học thành chất dinh dưỡng đơn giản và hấp thụ vào máu.
- Các chất không được tiêu hóa tạo thành phân và thải ra qua hậu môn.

-----HẾT-----

CÂU HỎI ÔN TẬP BÀI 15: TIÊU HÓA Ở ĐỘNG VẬT

I-CÂU HỎI

Câu 1: Trình bày các bước trong quá trình tiêu hoá của trùng đế giày.

Câu 2: Trình bày quá trình tiêu hoá của động vật có túi tiêu hoá.

Câu 3: Ống tiêu hoá phân hoá thành các bộ phận khác nhau có tác dụng gì?

Câu 4: Tiêu hoá nội bào và tiêu hoá ngoại bào có sự khác nhau như thế nào?

II. HƯỚNG DẪN TRẢ LỜI

Câu 1:

Bước 1: Màng TB lõm dần hình thành không bào tiêu hoá chứa thức ăn.

Bước 2: Lizôxôm gắn vào không bào tiêu hoá, thủy phân các chất dinh dưỡng phức tạp thành chất đơn giản.

Bước 3: Chất dinh dưỡng đơn giản được hấp thụ từ không bào tiêu hoá vào tế bào chất. Thức ăn không tiêu hoá được thải ra khỏi tế bào theo kiểu xuất bào.

Câu 2:

***Cấu tạo túi tiêu hóa:**

- Túi được cấu tạo từ nhiều tế bào.
- Có 1 lỗ thông ra ngoài: vừa là miệng, vừa là hậu môn.
- Trên thành túi có nhiều tế bào tuyến tiết enzym tiêu hóa.

***Diễn biến:**

- Thức ăn vào túi tiêu hóa và được *tiêu hóa trong lòng túi* → *tiêu hoá ngoại bào*.
- Thức ăn tiếp tục được tiêu hóa bên trong các tế bào trên thành cơ thể (*tiêu hóa nội bào*).

Câu 3:

- Ống tiêu hoá phân hoá thành các bộ phận khác nhau, mỗi bộ phận có 1 chức năng nhất định, sự chuyên hoá về chức năng giúp quá trình tiêu hoá đạt hiệu quả cao

- Ví dụ: khoang miệng ở người thì răng, cơ nhai tham gia vào quá trình tiêu hoá cơ học, làm thức ăn nhỏ lại, tăng diện tích tiếp xúc với men tiêu hoá, dạ dày có cơ khoẻ để tiếp tục nghiền nhỏ thức ăn hơn nữa...

Câu 4:

- Tiêu hoá nội bào là tiêu hoá thức ăn bên trong tế bào, thức ăn được tiêu hoá bên trong các không bào tiêu hoá, nhờ hệ thống các enzym của lizôxôm.

- Tiêu hoá ngoại bào là tiêu hoá bên ngoài tế bào. Thức ăn có thể được tiêu hoá hoá học trong túi tiêu hoá hoặc được tiêu hoá cơ học và cả hoá học trong ống tiêu hoá.

-----HẾT-----

CÂU HỎI TRẮC NGHIỆM BÀI 15: TIÊU HOÁ Ở ĐỘNG VẬT

Câu 1: Tiêu hoá ở động vật là quá trình

- A. làm biến đổi thức ăn thành các chất hữu cơ.
- B. biến đổi các chất đơn giản thành các chất phức tạp đặc trưng cho cơ thể.
- C. biến đổi thức ăn thành các chất dinh dưỡng và tạo ra năng lượng ATP.
- D. biến đổi các chất dinh dưỡng có trong thức ăn thành những chất đơn giản mà cơ thể hấp thụ được.

Câu 2: Tiêu hóa nội bào là thức ăn được tiêu hóa

- A. trong không bào tiêu hóa.
- B. trong túi tiêu hóa.
- C. trong ống tiêu hóa.
- D. cả A và C.

Câu 3: Ở động vật chưa có cơ quan tiêu hóa thì

- A. thức ăn được tiêu hóa ngoại bào.
- B. thức ăn được tiêu hóa nội bào.
- C. thức ăn được tiêu hóa ngoại bào và tiêu hóa nội bào.
- D. một số thức ăn tiêu hóa nội bào, còn lại tiêu hóa ngoại bào.

Câu 4: Khi nói về tiêu hóa nội bào, phát biểu nào sau đây là đúng?

- A. Đây là quá trình tiêu hóa hóa học ở trong tế bào và ngoài tế bào.
- B. Đây là quá trình tiêu hóa thức ăn ở trong ống tiêu hóa.
- C. Đây là quá trình tiêu hóa hóa học ở bên trong tế bào nhờ enzym lizôxôm.
- D. Đây là quá trình tiêu hóa hóa học ở bên trong ống tiêu hóa và túi tiêu hóa.

Câu 5: Điều không đúng với sự tiêu hóa thức ăn trong các bộ phận của ống tiêu hóa ở người là

- A. ở ruột già có tiêu hóa cơ học và tiêu hóa hóa học.
- B. ở dạ dày có tiêu hóa cơ học và tiêu hóa hóa học.
- C. ở miệng có tiêu hóa cơ học và tiêu hóa hóa học.
- D. ở ruột non có tiêu hóa cơ học và tiêu hóa hóa học.

Câu 6: Dịch mật có vai trò quan trọng trong việc tiêu hóa và hấp thụ chất nào sau đây?

- A. Prôtêin
- B. Tinh bột chín.
- C. Lipit.
- D. Tinh bột sống.

Câu 7: Trong mề gà, thường có những hạt sỏi nhỏ. Tác dụng của các viên sỏi này là

- A. cung cấp một số nguyên tố vi lượng cho gà.
- B. tăng hiệu quả tiêu hóa hóa học.
- C. tăng hiệu quả tiêu hóa cơ học.
- D. giảm hiệu quả tiêu hóa hóa học.

Câu 8: Điều ở các động vật được hình thành từ bộ phận nào của ống tiêu hóa?

A. Tuyến nước bọt.

B. Khoang miệng.

C. Dạ dày.

D. Thực quản.

Câu 9: Các lông ruột và các lông cực nhỏ nằm trên các nếp gấp của niêm mạc ruột có tác dụng

A. làm tăng nhu động ruột.

B. làm tăng bề mặt hấp thụ.

C. tạo điều kiện thuận lợi cho tiêu hóa hóa học.

D. tạo điều kiện cho tiêu hóa cơ học.

Câu 10: Ở động vật có ống tiêu hóa thì

A. thức ăn được tiêu hóa ngoại bào.

B. thức ăn được tiêu hóa nội bào.

C. thức ăn được tiêu hóa ngoại bào và tiêu hóa nội bào.

D. một số thức ăn tiêu hóa nội bào, còn lại tiêu hóa ngoại bào.

-----HẾT-----